

Scenariusz lekcji języka polskiego w klasie 7a (08.04.2020 r.)

z wykorzystaniem podręcznika "Bliżej słowa"

Temat lekcji: **Wyrazy podstawowe i pochodne.**

Cele lekcji - uczeń:

- wie, jaka jest różnica między wyrazem podstawowym i pochodnym,
- zna budowę wyrazu pochodnego, rodzaje formantów,
- potrafi wskazać podstawę słowotwórczą i formant w wyrazie pochodnym,
- wie, co oznaczają terminy: słowotwórstwo, oboczność, rodzina wyrazów.

Przebieg lekcji:

1. Wprowadzenie. Podczas lekcji poznasz podstawowe terminy z zakresu słowotwórstwa i przeprowadzisz analizę słowotwórczą wyrazów pochodnych.

2. Zapisz w zeszycie temat lekcji oraz definicję pojęcia *słowotwórstwo*.

Słowotwórstwo - dział nauki o języku zajmujący się budową i tworzeniem wyrazów, wyjaśnianiem sposobów powstawania słów, opisuje cechy oraz funkcje podstaw słowotwórczych i formantów, a także analizuje relacje, jakie zachodzą między wyrazami podstawowymi i wyrazami pochodnymi.

3. Przeczytaj wiadomości zamieszczone w podręczniku na stronach 98-99.

4. Przeprowadź analizę słowotwórczą wyrazów pochodnych. Zamieść poniższą tabelę w zeszycie. Dla ułatwienia, niektóre informacje są zapisane.

Wyraz podstawowy	Wyraz pochodny i jego znaczenie słowotwórcze	Podstawa słowotwórcza	Formant	Rodzaj formantu	Oboczności
	mądrość (cecha człowieka mądrego)	mądr -	-	przyrostek	brak
piec	piekarz (ten, kto piecze)		- arz		c:k
prosić			za -	przedrostek	
	odpis (to, co zostało odpisane)			formant zerowy	
	chmurka (mała chmura)				
woda, odporny		wod - - odporny	- o -		
	lekarka (kobieta lekarz)		- arka		
myśleć	myślenie (czynność polegająca na tym, że się myśli)	myśl -			

5. Utwórz liczną rodzinę wyrazów. Do wyrazu *księga* dopisz szereg wyrazów pochodnych.

6. Powtórz poznane wiadomości.

Uwaga Siódmoklasiści! Poniżej poprawnie wykonane ćwiczenia z fonetyki. Informacje o przyznanych punktach zostaną zamieszczone w pocście dziennika elektronicznego.

Zad.1 (6 pkt) Scharakteryzuj spółgłoski: *sz, m, d, ń* według kryteriów podanych w tabeli:

Spółgłoska	Układ wiązań głosowych	Ułożenie środkowej części języka względem podniebienia	Układ podniebienia miękkiego i języczka
sz	bezdźwięczna	twarda	ustna
m	dźwięczna	twarda	nosowa
d	dźwięczna	twarda	ustna
ń	dźwięczna	miękka	nosowa

Zad.2 (3 pkt) Przepisz poniższe wyrazy i podkreśl w nich sylabę akcentowaną.

Wzór: matematyka

- opowiadali^{**ś**}my
- miejscow^{**o**}ść
- osiem^{**s**}et
- gramat^{**y**}ka
- przyjechaliby^{**ś**}my
- echo

Zad. 3 (5 pkt) Opisz poznane zjawiska fonetyczne zachodzące w poniższych wyrazach.

Wzór: **prz**epać - upodobnienie postępowe, ubezdźwięcznienie spółgłoski **rz** pod wpływem **p**

chrzest - upodobnienie postępowe, ubezdźwięcznienie spółgłoski **rz** pod wpływem **ch**

pod**dc**zas - upodobnienie wsteczne, ubezdźwięcznienie spółgłoski **d** pod wpływem **cz**

jak**by** - upodobnienie wsteczne, udźwięcznienie spółgłoski **k** pod wpływem **b**

przemówienie - upodobnienie postępowe, ubezdźwięcznienie spółgłoski **rz** pod wpływem **p**

pro**ś**ba - upodobnienie wsteczne, udźwięcznienie spółgłoski **ś** pod wpływem **b**

dorota.chrobak@sp8sanok.pl